

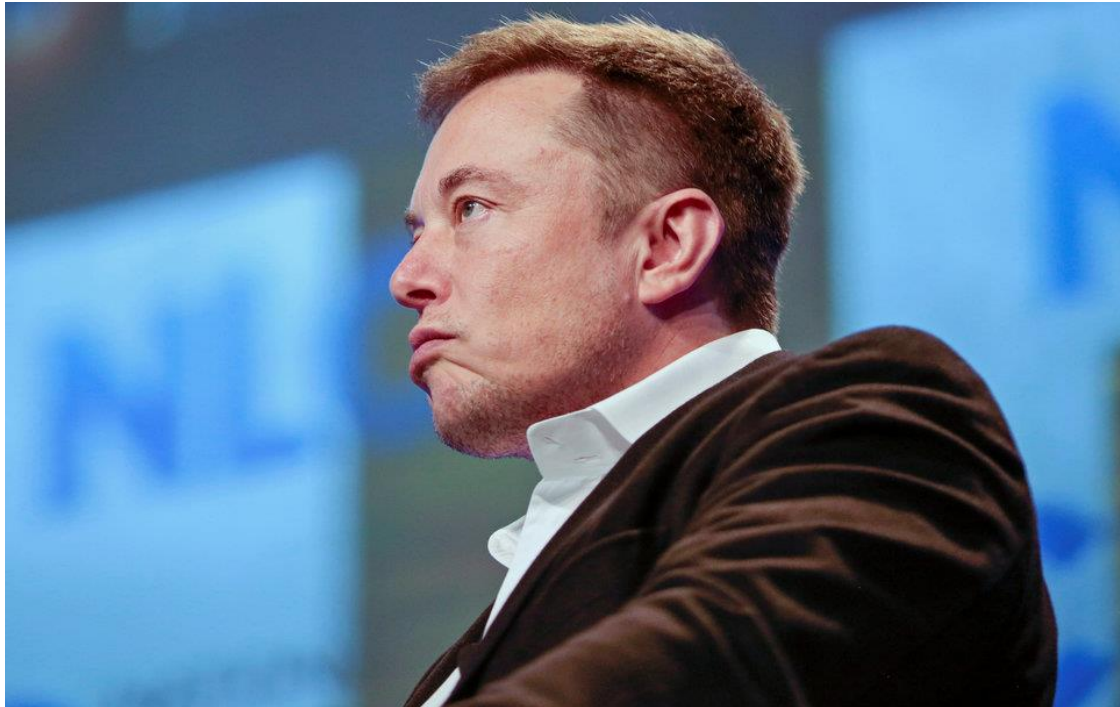
CULTURE

11/12/2018

Ίλον Μάσκ στον βιογράφο του: «Με θεωρείς τρελό»;

Ο συγγραφέας Άσλι Βανς χαρτογραφεί το έργο του Ίλον Μασκ στο βιβλίο «Elon Musk. Η Tesla, η SpaceX και η αναζήτηση ενός φανταστικού μέλλοντος»

- NewsroomHuffPost Greece



KYLE GRILLOT / REUTERS

Ο Άσλι Βανς, δημοσιογράφος με ειδικότητα σε επιστημονικά και τεχνολογικά θέματα, γράφει για τη ζωή και το έργο του Ίλον Μασκ, στο βιβλίο που κυκλοφορεί εδώ και λίγες ημέρες και στα ελληνικά με τίτλο «**Elon Musk. Η Tesla, η SpaceX και η αναζήτηση ενός φανταστικού μέλλοντος**» (εκδόσεις Ψυχογιός, μετάφραση Χρήστος Καψάλης). Το βιβλίο χαρτογραφεί την πορεία του Μασκ από τα δύσκολα παιδικά του χρόνια μέχρι τις τεχνολογικές καινοτόμες εφευρέσεις.

Ακολουθεί απόσπασμα του βιβλίου:

Ο κόσμος του Ίλον

«Με θεωρείς τρελό»;

Αυτή την ερώτηση μου απηύθυνε ο Ίλον Μασκ στο τέλος ενός δείπνου που διήρκεσε κάμποσο σε ένα εκλεκτό εστιατόριο με θαλασσινά στη Σίλικον Βάλι. Έφθασα στο εστιατόριο πρώτος και ξεκίνησα με ένα τζιν τόνικ όντας βέβαιος πως ο Μασκ θα ερχόταν –όπως πάντα– αργοπορημένος. Περίπου ένα τέταρτο αργότερα, ο Μασκ εμφανίστηκε φορώντας δερμάτινα παπούτσια, επώνυμο τζιν παντελόνι και καρό πουκάμισο. Ο Μασκ έχει ύψος ένα και ογδόντα έξι. Κι όμως, αν ρωτήσετε οποιονδήποτε άνθρωπο τον γνωρίζει, θα συμφωνήσει πως δείχνει πολύ πιο μεγαλόσωμος. Είναι

απίστευτα ευρύτερος, γεροδεμένος και στιβαρός. Θα περίμενε κανείς πως θα εκμεταλλευόταν τη σωματική του διάπλαση και θα περπατούσε κορδωτά, φερόμενος σαν βαρύ αρσενικό. Αντίθετα, συνήθως δείχνει σχεδόν αμήχανος. Πλησιάζει με το κεφάλι γερμένο ελαφρά στο πλάι, ακολουθώντας κάνει μια γρήγορη χειραψία κι εν συνεχεία κάθεται με γρήγορες κινήσεις στην καρέκλα του. Ο Μασκ χρειάζεται μερικά λεπτά μέχρι να νιώσει άνετα.

Ο Μασκ έχει τη δική του εκδοχή της αλήθειας, μια εκδοχή η οποία δε συμπίπτει πάντοτε με εκείνη του υπόλοιπου κόσμου. Επίσης, έχει την τάση να δίνει φλύαρες απαντήσεις ακόμη και στις πλέον απλές ερωτήσεις

Ο Μασκ μου πρότεινε να δειπνήσουμε στο πλαίσιο μιας εν εξελίξει διαπραγματεύσεως. Πριν από ενάμιση χρόνο τον είχα ενημερώσει ότι σχεδίαζα να γράψω ένα βιβλίο με θέμα τον ίδιο, κι εκείνος από την πλευρά του με είχε ενημερώσει ότι δε σκόπευε να συνεργαστεί. Η απόρριψή του με ενόχλησε, ταυτόχρονα όμως με ώθησε στο να αποδυθώ σε μια δημοσιογραφική έρευνα όλος πείσμα. Αν χρειαζόταν να γράψω αυτό το βιβλίο χωρίς τη βοήθειά του, είχε καλώς. Υπήρχαν πολλοί άνθρωποι που είχαν αποχωρήσει από τις εταιρείες του Μασκ, την Tesla Motors και τη SpaceX, και ήταν βέβαιο πως θα μου μιλούσαν. Εξάλλου, ήδη γνώριζα αρκετούς φίλους του. Οι συνεντεύξεις διαδέχονταν η μία την άλλη για μήνες ολόκληρους. Ενώ ήδη είχα μιλήσει με περίπου διακόσια άτομα στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας, ο Μασκ επικοινωνήσε και πάλι μαζί μου. Μου τηλεφώνησε στο σπίτι και μου ξεκαθάρισε πως η όλη υπόθεση θα μπορούσε να εξελιχτεί με δύο τρόπους: θα μπορούσε είτε να μου κάνει τη ζωή εξαιρετικά δύσκολη είτε τελικά να συμμετάσχει στο εγχείρημα. Δήλωσε πρόθυμος να συνεργαστεί, εφόσον του έδινε τη δυνατότητα να διαβάσει το βιβλίο προτού αυτό σταλεί στο τυπογραφείο, οπότε θα μπορούσε να προσθέσει διάφορες υποσημειώσεις στο κείμενο. Δε θα παρενέβαινε στο κείμενό μου, θα ήθελε όμως να έχει τη δυνατότητα να αποκαταστήσει την πραγματικότητα σε σημεία όπου ο ίδιος θα έκρινε ότι υπήρχαν ανακρίβειες. Αντιλαμβάνομαι το σκεπτικό του. Ο Μασκ ήθελε να έχει έναν ορισμένο έλεγχο στην ιστορία της ζωής του. Επίσης, έχει τη νοοτροπία επιστήμονα, και κατά συνέπεια υποφέρει πραγματικά όταν έρχεται αντιμέτωπος με κάποιο ανακριβές στοιχείο. Τυχόν λάθη σε μια εκτυπωμένη σελίδα θα βασάνιζαν την ψυχή του... για πάντα. Παρότι κατανοούσα την οπτική του, δεν μπορούσα να τον αφήσω να διαβάσει το βιβλίο, για επαγγελματικούς, προσωπικούς και πρακτικούς λόγους. Ο Μασκ έχει τη δική του εκδοχή της αλήθειας, μια εκδοχή η οποία δε συμπίπτει πάντοτε με εκείνη του υπόλοιπου κόσμου. Επίσης, έχει την τάση να δίνει φλύαρες απαντήσεις ακόμη και στις πλέον απλές ερωτήσεις· έτσι, η προοπτική να υπάρχουν υποσημειώσεις έκτασης έως και τριάντα σελίδες η καθεμία φαινόταν πάρα πολύ πιθανή. Σε κάθε περίπτωση, συμφωνήσαμε να βρεθούμε για φαγητό, να συζητήσουμε για όλα αυτά και να δούμε πού θα καταλήγαμε.

Η κουβέντα μας ξεκίνησε με μια συζήτηση σχετικά με στελέχη που ασχολούνται με δημόσιες σχέσεις. Ο Μασκ φημίζεται για την ταχύτητα με την οποία αλλάζει εκπροσώπους Τύπου, και την εποχή εκείνη η Tesla αναζητούσε νέο επικεφαλής σε αυτό το πόστο. «Ποιος είναι ο καλύτερος υπεύθυνος δημοσίων σχέσεων στον κόσμο;» ρώτησε με τον άκρως χαρακτηριστικό τρόπο του. Στη συνέχεια μιλήσαμε για κάποιους κοινούς γνωστούς, για τον Χάουαρντ Χιουζ και για το εργοστάσιο της Tesla. Όταν ο σερβιτόρος ήρθε στο τραπέζι για να πάρει την παραγγελία μας, ο Μασκ τού ζήτησε να προτείνει κάποιες επιλογές που θα ταίριαζαν με τη διαίτα χαμηλών υδατανθράκων που ακολουθεί. Εντέλει διάλεξε μπουκιές τηγανητού αστακού μαριναρισμένες σε μελάκι καλαμαριού. Η διαπραγματεύση δεν είχε ξεκινήσει, εντούτοις ο Μασκ με τροφοδοτούσε ήδη. Μου εκμυστηρεύτηκε τον μεγάλο του φόβο, που τον κρατά ξάγρυπνο τις νύχτες: το ενδεχόμενο ο Λάρι Πέιτζ, συνιδρυτής και γενικός διευθυντής της Google, να έχει βάλει μπρος την κατασκευή μιας στρατιάς ρομπότ, τα οποία θα διαθέτουν τεχνητή νοημοσύνη και θα είναι ικανά να καταστρέψουν την ανθρωπότητα. «Ειλικρινά, ανησυχώ γι' αυτό», είπε ο Μασκ. Ο Μασκ, μάλιστα, δεν έβρισκε καμιά παρηγοριά στο γεγονός ότι με τον Πέιτζ ήταν πολύ στενοί φίλοι, ούτε στο ότι θεωρούσε τον Πέιτζ καλοπροαίρετο άνθρωπο και όχι κάποιον σατανικό επιστήμονα. Μάλιστα, υπό μία έννοια, αυτό ακριβώς ήταν το πρόβλημα.

Ο καλός χαρακτήρας του Πέιτζ τον έκανε να θεωρεί πως οι μηχανές θα παρέμεναν παντοτινά υποταγμένες στη βούλησή μας. «Προσωπικά, δεν αισθάνομαι εξίσου αισιόδοξος», είπε ο Μασκ. «Θα μπορούσε, κατά λάθος, να κατασκευάσει κάτι διαβολικό». Όταν ήρθε το φαγητό, ο Μασκ το καταβρόχθισε. Για την ακρίβεια, δεν το έφαγε – περισσότερο το εξαφάνισε στα γρήγορα με λίγες πελώριες μπουκιές. Προσπαθώντας απεγνωσμένα να κρατήσω τον Μασκ ευχαριστημένο ώστε να συνεχίσει να μιλάει, του έδωσα ένα γενναίο κομμάτι από την μπριζόλα που είχα στο πιάτο μου. Το κόλπο λειτούργησε για... περίπου ενενήντα δευτερόλεπτα. Κρέας – τεράστιες μπουκιές – τέλος. Χρειάστηκε αρκετή ώρα για να ξεκολλήσει ο Μασκ από τις δυσοίωνες προβλέψεις σχετικά με την πορεία της τεχνητής νοημοσύνης, ώστε να περάσουμε στο προκείμενο. Καθώς λοιπόν πιάναμε σταδιακά τη συζήτηση για το βιβλίο, ο Μασκ βάλθηκε να διερευνά τις προθέσεις μου θέλοντας να καταλάβει ακριβώς για ποιον λόγο ήθελα να γράψω ένα βιβλίο με θέμα τον ίδιο· ήθελε να

αντιληφθεί το σκεπτικό μου. Με το που μου δόθηκε η ευκαιρία, φρόντισα να πάρω τον έλεγχο της συζήτησης.

Ένα πράγμα που ο Μασκ εκτιμά απεριόριστα είναι η αποφασιστικότητα: σέβεται εκείνους τους ανθρώπους που επιμένουν, παρότι έχουν λάβει αρνητική απάντηση

Η αδρεναλίνη που απελευθέρωσε ο οργανισμός μου αναμείχθηκε με το τζιν, οπότε άρχισα να λέω αυτά που είχα προετοιμάσει. Υπολόγιζα πως θα χρειαζόμουν τρία τέταρτα της ώρας προκειμένου να παρουσιάσω αναλυτικά όλους εκείνους τους λόγους για τους οποίους θα ήταν χρήσιμο να μου επέτρεπε ο Μασκ να διεισδύσω σε βάθος στην ιστορία της ζωής του, ενώ παράλληλα ο ίδιος δε θα εξασφάλιζε ούτε ίχνος από τον έλεγχο που ζητούσε ως αντάλλαγμα. Τα επιχειρήματά μου περιστρέφονταν γύρω από τους εγγενείς περιορισμούς των υποσημειώσεων, το ενδεχόμενο να δοθεί η εντύπωση ότι ο Μασκ είχε εμμονές με τον έλεγχο, καθώς και το πλήγμα που θα δεχόταν από μια τέτοια παρέμβαση η δημοσιογραφική μου ακεραιότητα. Προς μεγάλη μου έκπληξη, ο Μασκ με διέκοψε ύστερα από λίγα μόλις λεπτά, περιοριζόμενος να πει απλά ένα «Εντάξει». Ένα πράγμα που ο Μασκ εκτιμά απεριόριστα είναι η αποφασιστικότητα: σέβεται εκείνους τους ανθρώπους που επιμένουν, παρότι έχουν λάβει αρνητική απάντηση. Δεκάδες άλλοι δημοσιογράφοι είχαν ζητήσει παλαιότερα τη βοήθειά του προκειμένου να ετοιμάσουν κάποιο ανάλογο βιβλίο. Εγώ όμως ήμουν ο μόνος ενοχλητικός παπάρας που συνέχισε, παρά την αρχική απόρριψη του Μασκ, κι αυτό έδειχνε να του αρέσει.

Το δείπνο έκλεισε με μια ευχάριστη συζήτηση και τον Μασκ να ξεχνάει παντελώς τη δίαιτα χαμηλών υδατανθράκων που ακολουθούσε. Κάποια στιγμή εμφανίστηκε ένας σερβιτόρος φέρνοντας ένα γιγάντιο γλυπτό από κίτρινο μαλλί της γριάς για επιδόρπιο, κι ο Μασκ έπεσε με τα μούτρα ξεριζώνοντας χούφτες ολόκληρες από το ζαχαρένιο σύννεφο. Το ζήτημα έκλεισε. Ο Μασκ μου παραχώρησε το δικαίωμα πρόσβασης και επικοινωνίας με τα ανώτερα στελέχη των εταιρειών του, τους φίλους και τους συγγενείς του. Δήλωσε πρόθυμος να με συναντά για δείπνο μία φορά τον μήνα, για όσο διάστημα απαιτούνταν. Για πρώτη φορά ο Μασκ θα επέτρεπε σε έναν δημοσιογράφο να δει τους εσωτερικούς μηχανισμούς του κόσμου του. Δυόμισι ώρες αφότου ξεκινήσαμε, ο Μασκ έβαλε τις παλάμες του πάνω στο τραπέζι, έκανε να σηκωθεί, και τότε, κοιτοστέκοντας, με κοίταξε στα μάτια και αμόλησε εκείνη την απίθανη ερώτηση: «Με θεωρείς τρελό;» Ήταν τόσο αλλόκοτη εκείνη η κουβέντα, που για μια στιγμή έμεινα άφωνος, την ώρα που οι συνάψεις του εγκεφάλου μου ενεργοποιούνταν, πασχίζοντας να αποφασίσουν αν βρισκόμουν αντιμέτωπος με κάποιον γρίφο και, εφόσον ίσχυε κάτι τέτοιο, πώς θα μπορούσα να απαντήσω με επιδεξιότητα. Χρειάστηκε να περάσω πολύ χρόνο κοντά στον Μασκ προκειμένου να συνειδητοποιήσω πως εκείνη η ερώτηση περισσότερο στον εαυτό του απευθυνόταν παρά σε μένα. Ό,τι κι αν είχα απαντήσει, δε θα έκανε την παραμικρή διαφορά. Ο Μασκ σταμάτησε για μία τελευταία φορά, αναρωτήθηκε μεγαλόφωνα αν ήμουν άνθρωπος εμπιστοσύνης, κι ύστερα με κοίταξε κατάματα για να πάρει την απόφασή του. Ένα κλάσμα του δευτερολέπτου αργότερα δώσαμε τα χέρια, κι ο Μασκ έφυγε οδηγώντας ένα κόκκινο Tesla Model S.

«Με θεωρείς τρελό;» Χρειάστηκε να περάσω πολύ χρόνο κοντά στον Μασκ προκειμένου να συνειδητοποιήσω πως εκείνη η ερώτηση περισσότερο στον εαυτό του απευθυνόταν παρά σε μένα

Η ΟΠΟΙΑ ΜΕΛΕΤΗ γύρω από τον Ίλον Μασκ ξεκινά αναγκαστικά από τα κεντρικά της SpaceX, στο Χόθορν της Καλιφόρνιας, ένα προάστιο του Λος Άντζελες χτισμένο σε απόσταση λίγων χιλιομέτρων από το διεθνές αεροδρόμιο της πόλης. Εκεί, οι επισκέπτες θα αντικρίσουν δύο γιγαντιαίες αφίσες του πλανήτη Άρη, αναρτημένες πλάι-πλάι, στον τοίχο που οδηγεί στο γραφείο του Μασκ. Η αφίσα στα αριστερά απεικονίζει τον Άρη έτσι όπως είναι σήμερα: μια παγωμένη, χέρσα, κόκκινη σφαίρα. Η αφίσα στα δεξιά αποτυπώνει έναν Άρη στον οποίο εκτείνεται μια πελώρια πράσινη ήπειρος, πλαισιωμένη από ωκεανούς. Ο πλανήτης έχει θερμομανθεί και μεταμορφωθεί, ώστε να είναι κατάλληλος για τους ανθρώπους. Ο Μασκ προτίθεται να προσπαθήσει για να κάνει αυτή την εικόνα πραγματικότητα. Η μετατροπή των ανθρώπων σε αποικιστές του Διαστήματος είναι ο εκφρασμένος στόχος της ζωής του. «Θα ήθελα να πεθάνω αισθανόμενος ότι η ανθρωπότητα έχει λαμπρό μέλλον», είπε. «Αν μπορέσουμε να λύσουμε το πρόβλημα της ανανεώσιμης ενέργειας και μετατραπούμε σταδιακά σε είδος που θα κατοικεί σε διαφορετικούς πλανήτες δημιουργώντας έναν αυτόνομο πολιτισμό σε κάποιον από αυτούς – αντιμετωπίζοντας το ενδεχόμενο πραγματοποίησης του χειριστού σεναρίου, βάσει του οποίου θα εξαλειφόταν η ανθρώπινη συνειδηση–, τότε...» Στο σημείο αυτό έκανε μια μικρή παύση και μετά συμπλήρωσε: «Νομίζω πως αυτό θα ήταν πραγματικά καλό».



MIKE BLAKE / REUTERS

Αν ορισμένα από όσα λέει και κάνει ο Μασκ ακούγονται εξωφρενικά, τούτο οφείλεται στο ότι, ως έναν βαθμό, είναι πράγματι εξωφρενικά. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, για παράδειγμα, η βοήθος του Μασκ μόλις του είχε σερβίρει ένα παγωτό με κομματάκια μπισκότου, πασπαλισμένο με τρουφάκια. Ο Μασκ, λοιπόν, βάλθηκε ευθύς αμέσως να μιλά για το πώς θα έσωζε την ανθρωπότητα, ενώ μια σταγόνα λιωμένου παγωτού κρεμόταν από το κάτω χέιλος του. Η διαρκής τάση του Μασκ να αναμετριέται με απίθανες καταστάσεις τον έχει μετατρέψει σε ένα είδος θεότητας στη Σίλικον Βάλεϊ. Επικεφαλής μεγάλων εταιρειών, όπως ο Πέιτζ, αναφέρονται στο πρόσωπό του με δέος που αγγίζει τα όρια της λατρείας, ενώ φιλόδοξοι νέοι επιχειρηματίες πασχίζουν να «μοιάσουν στον Ίλον», όπως ακριβώς παλαιότερα και για χρόνια προσπαθούσαν να μιμηθούν τον Στιβ Τζομπς. Η Σίλικον Βάλεϊ όμως λειτουργεί στο πλαίσιο μιας στρεβλωμένης εκδοχής της πραγματικότητας, με αποτέλεσμα, έξω από τα όρια αυτής της συλλογικής φαντασίωσης, ο Μασκ να αποτελεί μια μάλλον αμφιλεγόμενη προσωπικότητα. Είναι ο τύπος με τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα, τις φωτοβολταϊκές εγκαταστάσεις και τους πυραύλους, που εμπορεύεται ψεύτικες ελπίδες. Αφήστε τον Στιβ Τζομπς στην άκρη. Ο Μασκ είναι μια τεχνολογική εκδοχή του Φ. Τ. Μπάρνουμ, ο οποίος απέκτησε απίστευτα πλούτη εκμεταλλευόμενος τις φοβίες και τις ανασφάλειες των ανθρώπων. Αγοράστε ένα Tesla. Ξεχάστε για λίγο πόσο μαντάρα έχετε κάνει τον πλανήτη.

Ήδη εδώ και πολύ καιρό συντασσόμουν με το συγκεκριμένο στρατόπεδο. Ο Μασκ μού είχε δώσει την εντύπωση ενός οραματιστή με καλές προθέσεις, ενός τυπικού μέλους της λέσχης των ουτοπιστών που κατοικοεδρεύουν στη Σίλικον Βάλεϊ. Αυτή η ομάδα είναι συνήθως ένα μείγμα από ένθερμους θιασώτες της Άιν Ραντ και αφοσιωμένους οπαδούς της τεχνολογίας, οι οποίοι αντιλαμβάνονται τις υπερλογικές κοσμοθεωρίες τους ως την Απάντηση για τον καθένα. Αν εμείς οι υπόλοιποι παύσαμε να στεκόμαστε σαν εμπόδιο, θα μπορούσαν να επιλύσουν όλα τα προβλήματά μας. Κάποια στιγμή στο κοντινό μέλλον, θα μπορούμε να μεταφορτώνουμε τους εγκεφάλους μας σε έναν υπολογιστή, κι έτσι θα χαλαρώνουμε αφήνοντας τους αλγόριθμους τους να αναλάβουν για λογαριασμό μας τα πάντα. Μεγάλο μέρος των φιλοδοξιών τους αποδεικνύονται πηγή έμπνευσης, και οι προσπάθειές τους καθίστανται χρήσιμες. Είναι όμως αλήθεια πως οι θιασώτες αυτής της τεχνολογικής ουτοπίας κάποια στιγμή καταντούν κουραστικοί με τα ευχολόγια τους και την τάση τους να φλυαρούν επί ώρες χωρίς ουσιαστικά να λένε πολλά. Περισσότερο στενάχωρο είναι το υφέρπον μήνυμα των απόψεών τους: οι άνθρωποι είμαστε ατελή όντα και η ύπαρξή μας συνιστά ένα ενοχλητικό βάρος που θα πρέπει να αντιμετωπιστεί στην πορεία. Όσες φορές είχα ακούσει τον Μασκ να μιλά σε διάφορες εκδηλώσεις στη Σίλικον Βάλεϊ, τα πομπώδη λόγια του συχνά έμοιαζαν βγαλμένα κατευθείαν από το εγχειρίδιο των ουτοπιστών της τεχνολογίας. Επίσης –κι αυτό ήταν το πλέον ενοχλητικό–, οι εταιρείες του, οι οποίες ευαγγελίζονταν τη σωτηρία του κόσμου, δεν παρουσίαζαν καν ιδιαίτερα ικανοποιητικά αποτελέσματα.

Όποιος φτάνει για πρώτη φορά στη Χώρα του Μασκ θα βιώσει την ίδια, ελαφρώς αμήχανη, εμπειρία. Σου ζητούν να σταθμεύσεις στην οδό Πυραύλου, αρ. 1, στο Χόθορν, εκεί όπου βρίσκεται η έδρα της SpaceX

Κι όμως, στις αρχές του 2012, διάφοροι σκεπτικιστές όπως εγώ χρειάστηκε να αναγνωρίσουμε τα επιτεύγματα του Μασκ. Οι εταιρείες του, που άλλοτε δοκιμάζονταν από προβλήματα, πλέον σημείωναν πρωτοφανή επιτεύγματα. Η SpaceX πέτυχε να οδηγήσει μια κάψουλα τροφοδοσίας στον Διεθνή Διαστημικό Σταθμό και εν συνεχεία να την επαναφέρει με ασφάλεια στη Γη. Η Tesla Motors παρουσίασε το Model S, ένα πανέμορφο, πλήρως ηλεκτροκινούμενο όχημα, το οποίο άφησε άφωνο τον κόσμο του αυτοκινήτου και έδωσε ένα γερό χαστούκι στις παραδοσιακές αυτοκινητοβιομηχανίες του Ντιτρόιτ. Αυτά τα δύο κατορθώματα εκτίναξαν τον Μασκ στην τάξη των τιτάνων της επιχειρηματικότητας. Μονάχα ο Στιβ Τζομπς είχε καταγράψει αντίστοιχα επιτεύγματα σε δύο τόσο διαφορετικούς τομείς: να παρουσιάζει ένα νέο προϊόν της Apple, καθώς και μια άκρως επιτυχημένη ταινία κινουμένων σχεδίων της Pixar, αμφότερα μέσα στην ίδια χρονιά. Κι όμως, ο Μασκ είχε ακόμη πιο μεγαλεπήβολα σχέδια. Όντας ο πρόεδρος και ταυτόχρονα ο μεγαλύτερος μέτοχος της SolarCity, μιας ραγδαία αναπτυσσόμενης εταιρείας παραγωγής ηλιακής ενέργειας, ετοιμαζόταν να καταθέσει τον φάκελό της για την ένταξή της στο χρηματιστήριο. Υπό μία έννοια, ο Μασκ είχε επιτύχει τα μεγαλύτερα άλματα –εδώ και δεκαετίες– στους τομείς του Διαστήματος, της αυτοκινητοβιομηχανίας και της παραγωγής ενέργειας, φαινομενικά από τη μια στιγμή στην άλλη. Έτσι, το 2012 πήρα την απόφαση να δω από κοντά τι είδους άνθρωπος ήταν ο Μασκ και να ετοιμάσω ένα ρεπορτάζ γι' αυτόν, για λογαριασμό του περιοδικού *Bloomberg Businessweek*. Στο μεταξύ, την εποχή εκείνη, τα πάντα περνούσαν από τη βοήθ και πιστή συνεργάτιδά του Μέρι Μπεθ Μπράουν. Εκείνη ήταν που με προσκάλεσε να επισκεφτώ τον χώρο τον οποίο κατέληξα να αποκαλώ Χώρα του Μασκ.

Όποιος φτάνει για πρώτη φορά στη Χώρα του Μασκ θα βιώσει την ίδια, ελαφρώς αμήχανη, εμπειρία. Σου ζητούν να σταθμεύσεις στην οδό Πυραύλου, αρ. 1, στο Χόθορν, εκεί όπου βρίσκεται η έδρα της SpaceX. Μοιάζει αδύνατο κάτι καλό να έχει έδρα του το Χόθορν. Πρόκειται για μια υποβαθμισμένη περιοχή της Κομητείας του Λος Άντζελες, όπου μίζερες κατοικίες, μίζερα καταστήματα και μίζερα φαγάδικα πλαισιώνουν πελώρια βιομηχανικά συγκροτήματα, τα οποία μοιάζουν με το αποτέλεσμα κάποιου αρχιτεκτονικού κινήματος που φέρει το όνομα «Το βαρετό ορθογώνιο». Στ' αλήθεια, λοιπόν: πώς αποφάσισε ο Ίλον Μασκ να εγκλωβίσει την εταιρεία του στο μέσον αυτής της παρακαμής; Βέβαια, λίγο αργότερα τα πράγματα αρχίζουν να φαντάζουν περισσότερο λογικά: έρχεσαι αντιμέτωπος με ένα τέτοιο ορθογώνιο κτίριο εμβαδού 51.000 τετραγωνικών μέτρων, βαμμένο σε μια εκτυφλωτική απόχρωση του λευκού, που σου φέρνει στον νου θεωρίες περί «Ενότητας σώματος, ψυχής και νου». Πρόκειται για το κεντρικό κτίριο της SpaceX.



MARIO TAMA VIA GETTY IMAGES

Χρειάστηκε να διαβώ το κατώφλι της SpaceX προκειμένου να αρχίσω να συλλαμβάνω το μεγαλείο του επιτεύγματος αυτού του ανθρώπου. Ο Μασκ είχε χτίσει ένα πραγματικό εργοστάσιο πυραύλων καταμεσής του Λος Άντζελες. Και το εργοστάσιο αυτό δεν κατασκεύαζε έναν πύραυλο τη φορά. Αντιθέτως, κατασκεύαζε πολλούς πυραύλους... εκ του μηδενός. Το εργοστάσιο ήταν ένας γιγάντιος ενιαίος χώρος εργασίας. Στην πίσω πλευρά εκτείνονταν πελώριες πύλες τροφοδοσίας, που επέτρεπαν την εκφόρτωση τεράστιων κομματιών μετάλλου, τα οποία στη συνέχεια μεταφέρονταν στις μηχανές συγκόλλησης, που ήταν ψηλές σαν διώροφα κτίρια. Στη μια πλευρά του χώρου, τεχνικοί ντυμένοι με λευκές ποδιές κατασκεύαζαν μητρικές πλακέτες, ασυρμάτους και άλλες ηλεκτρονικές συσκευές. Κάποιοι άλλοι εργαζόμενοι βρίσκονταν μέσα σε έναν ειδικό αεροστεγή γυάλινο θάλαμο, εντός του οποίου ετοιμάζαν τις κάψουλες που θα μετέφεραν οι πύραυλοι στον Διεθνή Διαστημικό Σταθμό. Άντρες γεμάτοι τατουάζ, με μπαντάνες δεμένες γύρω από τα κεφάλια τους, άκουγαν στη διαπασών Van Halen ενόσω καλωδίωναν τους κινητήρες των πυραύλων. Στον ίδιο χώρο υπήρχαν επίσης ολοκληρωμένα σώματα πυραύλων, στοιχισμένα το ένα πλάι στο άλλο, έτοιμα να τοποθετηθούν σε φορηγά. Ακόμη περισσότεροι πύραυλοι, σε άλλο σημείο του κτιρίου, περίμεναν να περαστούν με άσπρο χρώμα. Ήταν δύσκολο να έχεις συνολική εικόνα ολόκληρου του εργοστασίου. Εκατοντάδες φιγούρες σε διαρκή κίνηση γυρόφερναν ένα πλήθος αλλόκοτων μηχανών.

Κι αυτό είναι απλά το πρώτο κτίριο της Χώρας του Μασκ. Η SpaceX είχε αποκτήσει ένα συγκρότημα κτιρίων τα οποία παλαιότερα αποτελούσαν μέρος ενός εργοστασίου της Boeing, όπου κάποτε κατασκευάζονταν άτρακτοι αεροσκαφών τύπου 747. Ένα από αυτά τα κτίρια διαθέτει μια τοξωτή στέγη και θυμίζει υπόστεγο αεροσκαφών. Εκεί στεγάζονται οι τομείς έρευνας, ανάπτυξης και σχεδιασμού της Tesla. Στον χώρο αυτό πραγματοποίησε η εταιρεία τον σχεδιασμό του Model S, καθώς και του διαδόχου του, του Model X SUV. Στον χώρο στάθμευσης έξω από το στούντιο σχεδιασμού η Tesla έχει κατασκευάσει έναν από τους σταθμούς επαναφόρτισης που διαθέτει. Εκεί, οι οδηγοί ηλεκτρικών οχημάτων του Λος Άντζελες μπορούν να ανεφοδιάζονται με ενέργεια δωρεάν. Ο σταθμός επαναφόρτισης είναι ευδιάκριτος, καθώς ο Μασκ έχει εγκαταστήσει έναν ερυθρόλευκο οβελίσκο, με το σήμα της Tesla, καταμεσής μιας πισίνας υπερχειλίσσης. Κατά τη διάρκεια της πρώτης μου συνέντευξης με τον Μασκ, η οποία πραγματοποιήθηκε στο στούντιο σχεδιασμού, άρχισα να σχηματίζω μια εικόνα γύρω από το πώς μιλούσε και λειτουργούσε ως προσωπικότητα. Είναι άνθρωπος με αυτοπεποίθηση, όχι πάντοτε εμφανή. Σε μια πρώτη επαφή, ο Μασκ μπορεί να δώσει την εντύπωση ανθρώπου ντροπαλού, σχεδόν αμήχανου. Η νοτιοαφρικανική προφορά του παραμένει αισθητή, αν και εξασθενεί· εντούτοις, η γοητεία της δεν αρκεί για να αντισταθμίσει το σκάλωμα στον τρόπο που μιλά ο Μασκ. Όπως πολλοί μηχανικοί ή φυσικοί επιστήμονες, ο Μασκ έχει την τάση να διακόπτει τον λόγο του αναζητώντας την ακριβή διατύπωση αυτού που θέλει να πει. Συχνά όμως ξεφεύγει και αρχίζει να φλυαρεί, ακολουθώντας μια εσωτερική επιστημονική διαδρομή, χωρίς στην πορεία να προσφέρει βοήθεια στον αμύητο, έστω κάποια απλουστευμένη εξήγηση. Ο Μασκ έχει την απαίτηση να τον παρακολουθείς. Παρ' όλα αυτά, η εικόνα του δεν είναι απωθητική. Μάλιστα, ο Μασκ συνηθίζει να διανθίζει την ομιλία του με άφθονα αστεία, αποκαλύπτοντας μια άκρως γοητευτική πλευρά του εαυτού του. Σε κάθε συζήτηση όμως που κάνεις με αυτό τον άνθρωπο κυριαρχεί μια αίσθηση πίεσης, η εντύπωση ότι υπηρέτείται κάποιος σκοπός. Ο Μασκ δε μιλά περί ανέμων και υδάτων. (Μάλιστα, χρειάστηκαν σχεδόν τριάντα ώρες συνεντεύξεων μέχρι να μπορέσει ο Μασκ να χαλαρώσει πραγματικά και να μου επιτρέψει να δω ένα διαφορετικό, βαθύτερο επίπεδο του ψυχισμού και της προσωπικότητάς του).

Συνήθως οι κορυφαίοι διευθύνοντες σύμβουλοι περιοσιχίζονται από βοηθούς. Ο Ίλον συνήθως κυκλοφορεί μόνος στη Χώρα του Μασκ. Και δε μιλάμε βέβαια για τον τύπο που κατορθώνει να τρυπώσει απαρατήρητος στο εστιατόριο. Μιλάμε για τον άνθρωπο που είναι αφεντικό στο μαγαζί και κυκλοφορεί γεμάτος σιγουριά. Ο Μασκ κι εγώ συζητούσαμε ενόσω εκείνος περιφερόταν στο κυρίως επίπεδο του στούντιο σχεδιασμού επιθεωρώντας πρότυπες κατασκευές και οχήματα. Σε κάθε σταθμό εργασίας οι υπάλληλοι προσέγγιζαν τον Μασκ και τον βομβάρδιζαν με πληροφορίες. Εκείνος άκουγε με προσοχή, τις επεξεργαζόταν και έγενε καταφατικά όποτε έμενε ικανοποιημένος. Οι εργαζόμενοι απομακρύνονταν, και ο Μασκ προχωρούσε στον επόμενο σταθμό όπου θα βομβαρδιζόταν εκ νέου με πληροφορίες. Κάποια στιγμή ο Φραντς φον Χολτζχάουζεν, επικεφαλής του τομέα σχεδιασμού της Tesla, ζήτησε να μάθει τη γνώμη του Μασκ για κάποια καινούργια ελαστικά και ζάντες που είχαν έρθει για το Model S, καθώς και για τη διάταξη των καθισμάτων στο Model X.

Συνομίλησαν για λίγη ώρα, και στη συνέχεια μπήκαν σε ένα άλλο δωμάτιο, όπου οι πωλητές μιας εταιρείας εξειδικευμένου λογισμικού για τη δημιουργία γραφικών είχαν ετοιμάσει μια παρουσίαση για λογαριασμό του Μασκ. Θα επιδείκνυαν μια νέα τεχνολογία τρισδιάστατης απεικόνισης, η οποία θα επέτρεπε στην Tesla να τροποποιεί την εμφάνιση ενός εικονικού Model S και να βλέπει με ιδιαίτερη λεπτομέρεια τον τρόπο που θα προβάλλονταν πάνω στο αμάξωμα στοιχεία όπως οι σκιές και τα φώτα των δρόμων. Οι μηχανικοί της Tesla είχαν πραγματικά ανάγκη αυτό το σύστημα, οπότε χρειαζόνταν την έγκριση του Μασκ. Οι εκπρόσωποι της εταιρείας έβαλαν τα δυνατά τους να

πείσουν τον Μασκ, ενώ την ίδια στιγμή θόρυβος από τρυπάνια και γιγάντιους βιομηχανικούς ανεμιστήρες έπνιγε τα λόγια τους. Ο Μασκ, που φορούσε δερμάτινα παπούτσια, επώνυμο τζιν παντελόνι κι ένα μαύρο μπλουζάκι, ρούχα τα οποία ουσιαστικά αποτελούν τη στολή εργασίας του, χρειάστηκε να φορέσει ειδικά τρισδιάστατα γυαλιά για την παρουσίαση. Δεν έδειχνε να συγκινείται. Τους είπε πως θα το σκεφτόταν, και στη συνέχεια κατευθύνθηκε προς την πηγή του ισχυρότερου θορύβου: ένα εργαστήριο στα βάθη του στούντιο σχεδιασμού, όπου οι μηχανικοί της Tesla κατασκεύαζαν τον σκελετό των διακοσμητικών οβελίσκων ύψους δέκα μέτρων που τοποθετούνται μπροστά στους σταθμούς επαναφόρτισης. «Έτσι όπως το βλέπω, θα μπορούσε να αντέξει ακόμη και τυφώνα Πέμπτης Κατηγορίας», σχολίασε ο Μασκ. «Ας τον λεπτύνουμε λιγάκι». Κάποια στιγμή, μπαίνουμε με τον Μασκ στο αυτοκίνητό του –ένα μαύρο Model S– και επιστρέφουμε ταχύτατα στο κεντρικό κτίριο της SpaceX. «Έχω την εντύπωση ότι πάρα πολλοί ευφυείς άνθρωποι πιθανότατα ασχολούνται με δουλειές του διαδικτύου, με τα χρηματοοικονομικά και τα νομικά», σχολίασε ο Μασκ κατά τη διαδρομή. «Αυτός είναι εν μέρει και ο λόγος που δε βλέπουμε εξίσου πολλές καινοτομίες».

